

Mutluluğun formülü kalbimizdedir

25. 11.2012

Yrd. Doç. Dr. Metin Ersoy / Havadis Gazetesi

İletişim teknolojilerine bağımlılık bizleri mutsuz yapabiliyor. Biliyoruz ki para mutluluğu satın alamıyor...

Teknolojinin yaşamımıza girmesiyle birlikte birçok şey daha farklı olduğunu söyleyebiliriz. Teknolojiye bağımlı hale geldiğimizi iddia etmek yanlış olmaz sanıyorum. Eskiden evden çıkarken cüzdan ve anahtarlarınızı almak yeterliyken, şimdi cep telefonunuzu, diz üstü bilgisayarınızı, müzik çalarınızı vb. teknolojik cihazlarınızı da almanız gerekiyor. Bunlar olmadan sanki de dünya dönmeyecek hissi oluşuyor içimizde. Nasıl ki elektrik kesildiği zaman hemen bir panik havası başlıyor, insan ne yapacağını bilemiyor; teknolojik eksiklikler de aynen bu şekilde hissediliyor. Bu yazıda, iletişim teknolojilerine bağımlılığımız ve bu bağımlılığın yarattığı bazı sorunları irdelemeye çalışacağım.

Elektriksiz Türk köyleri

Kıbrıs adasında 1974'e kadar birçok Türk köyünde elektriğin olmadığını babam Emir H. Ersoy'dan birçok kez dinledim. Söz konusu köylere, "Türk" oldukları için gerekli elektrik alt yapısının Kıbrıslı Rumlar tarafından bilerek ve isteyerek sağlanmadığını duymak beni üzmüştü. Biliyoruz ki, bir toplumun ilerleyebilmesi teknolojiyi kullanma seviyesiyle doğru orantıda oluyor. Elektrik verilmeyen bölgelerin elektrikle çalışan araç ve gereçleri kullanamadıklarını biliyoruz. İnsanın en temel ihtiyacı olan; su ihtiyacını sağlamak için dahi elektrik ve çeşitli araçlara muhtaç olduğumuz bir gerçek. Su ihtiyacı için dahi elektrik bulamayan bu Türk köylerinin o dönemde yaşamlarının ne kadar zor olduğunu anlamak güç değil sanıyorum.

Teknoloji kaygıyı getirdi

Dünyada teknolojik ürünlerin o denli yaygın olmadığı dönemlerle ilgili insanların daha mutlu, daha samimi ve daha sosyal olduğunu düşünüyorum. En azından büyüklerimden dinlediğim kadarıyla o dönemlerin tüm sıkıntılara ve yoksulluğa rağmen insanların bugünkü gibi; mutsuz, tatminsiz ve anti-sosyal olmadığını rahatça dile getirebiliriz. Peki, nedir bizi bu teknoloji çağında mutsuz, tatminsiz ve anti-sosyal yapan durumlar? Bu çağda artık elektriğimiz var buna sevinebiliriz. Ancak elektrik ile gelen ve bizlere kapitalist ekonomik düzen içerisinde dayatılan bir de yaşam tarzından bahsedilmeli. İçinde bulunduğumuz kapitalist ekonomik düzen öyle bir işliyor ki, ayak uydurmak neredeyse imkânsız gibi. Eskiyle kıyas ile devam edersek, eskiden cep telefonunuz, bilgisayarınız, oyun konsolunuz, müzik çalarınız, tost makineniz, buzdolabınız, çamaşır, bulaşık makineniz, ütünüz gibi teknolojik cihazlarınız olmadığı için bunlarla ilgili kaygınız da yoktu.

Tatminsizlik başlıyor

Şimdi, “yokluğun” insanlarda nasıl bir mutluluk yarattığını sorgulayabilirsiniz. Bunu sorgularken herkes kendi iç dünyasına bir bakabilir. Nasıl ki, küçükken bir oyuncağınız bozulduğunda üzülyorsunuz, benzer şeyleri büyüdüğümüzde bozulan cihazlar ile ilgili de hissediyoruz. Belki maddi, belki de manevi sebeplerden dolayı mutsuz oluyoruz ancak günün sonunda mutsuz oluyoruz işte. Bununla bağlantılı olarak teknolojinin ve beraberinde getirdiği teknolojik ürünlerin sayesinde insanlarda ve özellikle çocuklarda bir “tatminsizlik” başlıyor. Psikoloji uzmanı değilim, ancak bir baba olarak bunun ne anlama geldiğini iyi bilenlerdenim. Çocuklarımızı daha fazla mutlu edebilmek adına sağladığımız ve satın aldığımız oyuncaklar, teknolojik cihazlar bizim beklentimizin tersinde bir etki ile geri dönüyor.

Tamahkâr olmak öğretilir

Bir başka deyişle, mutlu olmaları için yarattığımız ortamlar çocukları mutsuz ve tatminsiz edebiliyor. Çocukların ve gençlerin kolay elde ettikleri

ve elde etmek için herhangi bir bedel ödemedikleri bu teknolojik cihazlar sayesinde toplumda mutsuzluk ve tatminsizlik de giderek artıyor. Etrafında o kadar çok oyuncak ve teknolojik cihaz varken çocuklar bir anlamda kendilerini başka bir âlemde hissediyor. Burada altını çizmeye çalıştığım nokta; çocuklarımıza oyuncak almamak veya onları teknolojik cihazlardan uzak tutmak değil. Aksine onlara sahip oldukları değerlerle ilgili bilgi vermek, bunları korumasını öğretmek ve tamahkâr olmalarını sağlamaktır.

Yüz yüze iletişim azalıyor

İletişim teknolojisinin; elektrikli telgrafla başlayan, telefon ile devam eden, bilgisayar ve uydularla bugünlere gelen teknolojiler olduğunu söyleyebiliriz. Şu anda geldiğimiz noktada ise, bu teknolojilerin düzgün kullanıldığı zaman sizi sosyalleştirdiği ve bilgi sahibi yaptığı ancak düzgün kullanılmadığı zaman da anti-sosyal bir duruma düşürebileceği gerçeğidir. Örneğin; çok fazla bilgisayar ve televizyon önünde vakit geçirmek, bırakın fiziksel olarak sizi yıpratacağını, zihinsel olarak da sizi çevrenizden koparabilmektedir. Böylece çevrenizle olan yüz yüze iletişiminiz düşecek ve eve kapanan, arkadaşlarıyla görüşmeyen bir karakter karşımıza çıkacaktır. Yukarıda anlattıklarımı da buraya dâhil edersek, bu teknolojik düzen bireyin mutsuz, tatminsiz ve anti-sosyal olmasına yol açabilir. Bunun tersini de söylemenin mümkün olduğunu biliyoruz. Yani birey elindeki teknolojik imkânları iyi değerlendirdiği takdirde, yaşamını daha kaliteli, mutlu ve keyifli hale getirebiliyor.

“Benim ailem zengin”

Ne yazık ki, şu andaki gençliğin durumuna bakarak gelecek nesillerin giderek teknolojinin bağımlısı ve kurbanı olacağını görmek mümkün. Düşünün, piyasaya bir cep telefonu çıkıyor, gençler bu ürünün peşinde. Öğrenci olan ve çalışmayan bu gençler, ülkede bir ay çalışılarak elde edilen asgari ücretin iki katına denk gelen ücretler ödeyerek bu ürüne sahip olabiliyor. Bu ürünü elde etmenin aynı zamanda “sosyal statü” göstergesi olduğunu ifade etmeliyiz. Birey çevresine şu mesajı veriyor: “Bakın, benim ailem zengin. Bana bu ürünü alabiliyor.” İhtiyacımız olmayan bir teknolojik

ürünü sırf sosyal statümüzü belli etmek için sahip oluyorsak, burada bir sorun var demektir. Bu noktada altı çizilmesi gereken bir gerçek var ise, o da kapitalist ekonominin nasıl çalıştığını anlamamız ve etrafımıza da anlatmamız gerektiğidir.

Kapitalist mantık içimize işliyor

Kapitalist ekonomilerde, teknolojik ürünlerin pazarlanması önemlidir. Ne kadar çok satış, o kadar para demektir. Piyasaya ilk kez çıkan bir teknolojik cihaz en düşük maliyetle ve en düşük özelliklerle satılıyor. Arkasından çıkan ikinci ürün, ilk üründe eksik bırakılan özellikler ile çıkıyor ve bu böyle devam ediyor. Cep telefonları buna en güzel örnek. Karikatürist Selçuk Erdem'in teknoloji üzerine çizdiği bir karikatürde, kıyafetlerinden ve mekândan ilk çağlarda olduğunu anladığımız adamın biri diğer arkadaşına tekerlek projesini bitirdiğini müjdeliyor. Tekerlerle dört şekilde tasarlanmış. En kötü dönen "üçgen", biraz daha iyi dönen "kare", daha iyi dönen "sekizgen" ve en iyi dönen "yuvarlak". Kapitalist mantık da aynen böyle işliyor. Önce size üçgeni satıyor, sonra iyi dönmüyor diye kare piyasaya sürülüyor, ardından sekizgen ve son olarak da yuvarlak olan. Siz en kötü döneni elde ettiğinize sevinip, çevrenize hava atarken, aslında en iyi dönen de icat edilmiş durumdadır.

Sağlığınızdan olmayın

İçinde bulunduğumuz bu kapitalist ekonomik düzende yetiştirdiğimiz bireylerin tamahkâr olmalarını sağlamak teknoloji bağımlılığını azaltacağını düşünüyorum. "Onu da elde edeyim. Bunu da satın alayım" diye yaşam içinde koşuştururken, sağlığımız elimizden gidiyor. İletişim teknolojilerine de bağımlılık bizleri mutsuz yapabiliyor. Biliyoruz ki para mutluluğu satın alamıyor. Mutluluğun formülü kafamızın ve kalbimizin içindedir. Siz nasıl formüle ederseniz, çıkan cevaplar da ona göre olacaktır.

Teknoloji tam da böyle işliyor. Siz en kötü dönemi elde ettiğinize sevinip, çevrenize hava atarken, aslında en iyi dönen de icat edilmiş durumdadır.

